

T.C.
Kültür ve Turizm Bakanlığı
Araştırma ve Eğitim Genel Müdürlüğü

9 MİLLETLERARASI
TÜRK HALK
KÜLTÜRÜ KONGRESİ

TÜRK HALK EDEBİYATI

ATASÖZLERİNDE KADIN ALGISI

Yrd. Doç. Dr. Uğur BAŞARAN¹

Giriş

Atasözleri, içinden çıktıkları toplumların yüzyıllar hatta bin yıllar içinde birlikte inşa ettikleri ortak düşünce dünyalarını yansıtan birer ayna gibidirler (Başaran, 2013: 758). Bu bakımdan atasözleri, milletlerin kolektif bilinçaltı ve reaksiyonları üzerine çalışma yapan halkbilimciler ve sosyologlar için son derece önemli materyallerdir.

Bu çalışmanın konusunu, kadınların toplumdaki statülerinin atasözleri yordamıyla okunarak gün ışığına çıkarılması teşkil etmektedir. Çalışmada yer alan atasözlerinin büyük bir kısmı Mineke Schipper'in *Erkek Acı Çeker Kadının Ruhu Duymaz* (Schipper, 2010) adını taşıyan önemli eserinden elde edilmiştir. Aşağıda, farklı milletlere, dinlere, kültürlere, coğrafyalara ait kadınlarla ilgili 100 atasözünü metni yer almaktadır. Her bir atasözünden sonra o atasözünün nereden derlendiği de gösterilmiştir. Değerlendirmeler, söz konusu atasözlerinden sonra ayrıca yapılacaktır.

Kadınla ilgili aşağıda yer alan 100 atasözünün toplumsal algıyla alakalı bir fikir verebileceği düşünülmüştür. Aşağıda verilen metinlerle anlam paralelliği gösteren ve burada yer almayan çok sayıda farklı atasözünün mevcut olduğunu da belirtmek gerekir.

---

1 Cumhuriyet Üniversitesi Türk Halk Bilimi Bölümü.

Örnek Atasözleri

1. Kadının, felaketin ve hıyar turşusunun küçüğü makbuldür-Macar (Schipper, 2010: 41).
2. Kadınlarla sardalyeler ne kadar küçükse o kadar iyidir-İspanya (Schipper, 2010: 41).
3. Kadında göz, erkekte söz olur-Türkiye (Üçer, 1998: 109).
4. İyi kadın kafası olmayan kadındır-Hollanda (Schipper, 2010: 47).
5. Kadın soğan gibidir. Başı hep yere bakmalıdır-Tibet (Schipper, 2010: 47).
6. Kadınlar yarı beyinlidir-Arap (Schipper, 2010: 51).
7. Saçı uzun akli kısa-Türkiye (Schipper, 2010: 51).
8. Kadınların saçı uzun, akli kısa olur-İsveç (Schipper, 2010: 51).
9. İster mavi ister siyah olsun kadınların gözlerine güven olmaz-Alman (Schipper, 2010: 54).
10. Bir erkeğe söylenenler bir kulağından girip öbür kulağından çıkar. Bir kadına söylenenler iki kulağından girip ağzından çıkar-Slovenya (Schipper, 2010: 56).
11. Kadın yemek yemek dışında ağzını açmamalıdır-Arnavut (Schipper, 2010: 57).
12. Kadının dudakları ballıdır ama kalpleri zehir doludur-Bengal (Schipper, 2010: 57).
13. Bir kadının dili yedi metreden uzundur-Saint Lucia (Schipper, 2010: 59).
14. Kadın güzelliği suda yüzen balığı dibe batırır, uçan yaban kazını gökten aşağı düşürür-Çin (Schipper, 2010: 83).
15. Erkek sokağa işine gitmek için çıkar; kadın kendini göstermek için-Fin (Schipper, 2010: 89).
16. Her kadın karanlıkta, uzakta ve şemsiye altında güzeldir- Japon (Schipper, 2010: 96).
17. Bir erkek bir evlat sayılır, on kız bir evlat sayılmaz-Vietnam (Schipper, 2010: 109).
18. Her kız çocuk bir avuç beladır-Arap (Schipper, 2010: 109).
19. Bir erkeğin istemeyeceği üç şey: Bahçesinde yaban otları, şarabında sirke ve çocukları arasında bir kız-Yahudi (Schipper, 2010: 109).
20. Kız doğduğunda evin eşiği kırk gün ağlar-Arap (Schipper, 2010: 109).
21. Kadın kısmı doğurmalı, doyurmalı, dokumalı (Üçer, 1998: 109).

22. Kadını ar zaptetmez, er zapteder (Üçer, 1998: 109).
23. Bir kız doğduğunda evin damı bile ağlar-Bulgar (Schipper, 2010: 110).
24. Kız evladın doğmasından sadece evdeki misafir memnun olur-Çuvaş (Schipper, 2010: 249).
25. Yalnızca kızları olan bir anne başkaları gülmeden gülemez-Ruanda (Schipper, 2010: 111).
26. Dünyada iyi olan yalnızca iki kadın vardır. Biri ölmüş, diğeri daha doğmamıştır-Alman (Güven, 1981: 44).
27. Gelinlik çağına gelmiş bile olsa bir kızın ölümü hayırlıdır-Lübnan (Schipper, 2010: 113).
28. Bir kadın hiç kimsenin akrabası değildir-Kongo (Schipper, 2010: 108).
29. Çok sayıda kız çocuğu ve büyük bir bahçe en güzel çiftliği bile mahveder-Alman (Schipper, 2010: 115).
30. Her gelin (kız) bir damat için doğmuştur-Rus (Schipper, 2010: 123).
31. Bir kız baba evinden gelinlikle çıkar ancak tabut ile geri döner-Hint (Schipper 2010: 123).
32. Bir kadın evden üç kez çıkar: Vaftiz edilmek için, evlenmek için ve gömülmek için-İngiliz (Schipper, 2010: 349).
33. Bir kadın ya evde ya mezarda iyidir-Peştuca (Schipper, 2010: 350).
34. Ev zevcenin dünyasıdır, dünya erkeğin evidir-Estonya (Schipper, 2010: 352-353).
35. Tarlada ata, evde kadına güvenmeyin-Rus (Schipper, 2010: 350).
36. Bir yumurta nasıl ki hiçbir zaman bir kare değilse sokaktaki kadın da hiçbir zaman namuslu değildir-Japon (Schipper, 2010: 354).
37. Zengin bir erkek bir kız için hiçbir zaman çok yaşlı değildir-Fransa (Schipper, 2010: 125).
38. Tek başına kalmaktansa odundan yapılmış bir koca daha iyidir-Lübnan (Schipper, 2010: 127).
39. Evli bir kadın bir nikâh yüzüğü ve saçlarındaki bittin başka hiçbir şeyin sahibi değildir-İngiliz (Schipper, 2010: 138).
40. Bir kız, bir duvak ve bir mezar taşından başka hiçbir şeyin sahibi değildir (Schipper, 2010: 138).

41. Kadın şeytandan daha habistir-Bulgar (Schipper, 2010: 134).
42. Burnu kalkık bir kadın şeytanın armağanıdır-Portekiz (Schipper, 2010: 55).
43. Ekmek yapan ve çamaşır yıkayan kadınların vücudunda Şeytan vardır-Hollanda (Schipper, 2010: 276).
44. Tanrı İblis'i cehenneme kapattıktan sonra onun yerine kadını yarattı-Malezya (Schipper, 2010: 301).
45. Bir kadınla yemek yemek şeytanla yemektir-Kongo (Schipper, 2010: 301).
46. Şeytan her şeyi bilir, kadınların bıçaklarını bildikleri yerin dışında-Bulgar (Schipper, 2010: 302).
47. Kadınların vücudunda yedi şeytan vardır-Alman (Schipper, 2010: 302).
48. Şeytan bir işi başaramayacağı yere bir kadını gönderir-İbrani (Schipper, 2010: 303).
49. Kadın İblis'in kamçısıdır-İran (Schipper, 2010: 304).
50. Kadın cehennemın baş kapısıdır-Hint (Schipper, 2010: 355).
51. Avrattan vefa, zehirden şifa-Türk (Schipper, 2010: 134).
52. Bir günlük hastalıksa konyak iç; ömür boyu hastalık istersen iki karı al-Rus (Schipper, 2010: 143).
53. Ölü bir zevcenin arkasından duyulan acı, kapıya kadar devam eder-İtalya (Schipper, 2010: 147).
54. Bir zevcenin ölümü düğünün yenilenmesidir-Mısır (Schipper, 2010: 147).
55. Bir erkek karısının ölümüne kamçısının sapının kırılmasından daha fazla üzülmez-Çuvaş (Schipper, 2010: 147).
56. Eşinin ölümünden ötürü duyduğu acı, erkek için dirsekteki acı gibidir; şiddetli ve kısa sürümlü-Amerikan (Güven, 1981: 53).
57. Bir dul çocuk büyütürse onu adam edemez, köpeği eğitirse o köpek havlamaz, sabanın önüne bir öküz koysa o saban çalışmaz-Arap (Schipper, 2010: 152).
58. Üç çocuklu bir dulla evlenen dört hırsızla evlenmiş olur-Danimarka (Güven, 1981: 104).
59. Anne, iki numaralı Tanrı'dır-Chewa (Schipper, 2010: 158).
60. Bir anne çocuğunun ağlayan sesini mezarından duyar (Schipper, 2010: 159).

61. Ana gibi yar, Bağdat gibi diyar olmaz-Türk (Schipper, 2010: 165).
62. İktidarsız bir erkeğin annesi ne sevinir ne üzülür-Arap (Schipper, 2010: 164).
63. Kaynana bir akraba değil, cezadır-Brezilya (Schipper, 2010: 173).
64. Sabahın güzelliğine ve kaynananın gülüşüne asla güvenme-Japon (Schipper, 2010: 173).
65. Yüz askerin sığacağı yere bir gelinle kaynana sığmaz-Estonya (Schipper, 2010: 175).
66. Yaşlı bir kadının saçlarına takıldığı zaman güzel çiçekler utanır-Çin (Schipper, 2010: 189).
67. Bir kadının “hayır”ı iki kere evet demektir-İngiliz (Schipper, 2010: 206).
68. Bir kadını sevmeyin, o sizi sevecektir-Ladino (Schipper, 2010: 206).
69. Ne zaman bir hanım hayır derse, belki demek istemektedir. Belki derse, evet demektedir. Evet derse hanım değildir o-Amerikan (Schipper, 2010: 233).
70. Tilki öldürülmeden, gelin evlenmeden önce güzeldir-Moğol (Schipper, 2010: 234).
71. Kadınlar ve keçiler, onları yavru yapmaları için seçin-Porto Riko (Schipper, 2010: 240).
72. Kadın arı gibidir. Ya size bal verir ya da sokar-Brezilya (Schipper, 2010: 201).
73. Kadının pantolon giydiği yerde koca çocukların bezini değiştirir-Lüksemburg (Schipper, 2010: 252).
74. Bir kadın kendi etekliğiyle kocasının pantolonunu ayırt edebiliyorsa akıllıdır-İskoçya (Schipper, 2010: 252).
75. Kışneyen bir katır ve Latince konuşan bir kadından iyi bir şey çıkmaz-ABD (Schipper, 2010: 252).
76. Kadının hiçbir yeteneği olmadığı zaman işleri iyi yapıyor demektir-Çin (Schipper, 2010: 252).
77. Kadının bilgeliği evi yıkar-Rusya (Schipper, 2010: 252).
78. Erkek düşünür ve konuşur; kadın konuşur ve düşünmez-Estonya (Schipper, 2010: 253).
79. İşler erkek, sözler dışıdır-Hollanda (Schipper, 2010: 253).
80. Sözler iç eteklik giyer, işlerse pantolon-Meksika (Schipper, 2010: 253).

81. Bir kadının dili Türk kılıcından daha keskindir-Sırp (Schipper, 2010: 254).
82. Kadınların saçları uzundur ama dili daha uzundur-Hollanda (Schipper, 2010: 255).
83. Karınıza bir sır verin, sonra onun dilini kesin-Yahudi Almanlar (Schipper, 2010: 255).
84. Konuşmayan zevce çok güzeldir-ABD (Schipper, 2010: 256).
85. En iyi mobilya zevcedir-Hollanda (Schipper, 2010: 278).
86. Gerçek bir ev kadını, hanım olduğu kadar köledir de-Bosna (Schipper, 2010: 278).
87. Bir kadını eğitmek maymunun eline bıçak vermek gibidir-Portekiz (Schipper, 2010: 282).
88. Küçük kızlar soru sormamalıdır-ABD (Schipper, 2010: 284).
89. Kadının sırtından sopayı, karnından sopayı eksik etme-Türk (Schipper, 2010: 316).
90. Dişi kediyi dövün ve bu gelininize ders verecektir-Arap (Schipper, 2010: 317).
91. Tanrı zevcesini dövenin rızkını artırır-Rus (Schipper, 2010: 319).
92. Karınıza dayak atmazsanız kendini şimdiden dul gibi hisseder-Ermeni (Schipper, 2010: 319).
93. Dişi yalanmazsa erkek dolanmaz-Türk (Akbalık, 2013: 87).
94. Avrat gibi düşman olmaz, güler bildirmez; köpek gibi dost olmaz, ulur bildirmez-Türk (Alagözlü, 2009: 43).
95. At ile avrada inanılmaz-Türk (Yurtbaşı, 2012: 313).
96. Kadın şeytana pabuç diker-Türk (Yurtbaşı, 2012: 314).
97. Karının bir aklı, erkeğin dokuz aklı vardır-Türk (Yurtbaşı, 2012: 315).
98. Kadının yüklediği yük şuraya varmaz-Türk (Yurtbaşı, 2012: 315).
99. Kadın malı, kapı mandalı-Türk (Yurtbaşı, 2012: 315).
100. Yuvayı yapan dişi kuştur-Türk (Yurtbaşı, 2012: 315).

Çıktılar

Atasözleri, referans bilgi toplarıdır. Bir kişi, atasözlerine bakarak toplum içindeki konumunu görüp toplumsal değer yargıları karşısındaki görüşlerini de tartma imkânı bulur. Bu bağlamda şunun da ifade edilmesi gerekir: Atasözlerinin otoritesi karşısında bireysel direncin gücü de zayıflamaya mahkûmdur. Dolayısıyla birey otorite söz (atasözü) karşısında yenilgiyi de çoğunlukla kabul etmiş olur.

Yukarıdaki açıklamalardan sonra kadınlarla ilgili atasözlerinin çıktıklarına geçilebilir.

Öncelikle bir hususun özellikle altının çizilmesi gerekiyor. Kadınlarla ilgili yukarıda sıralanan 100 örnek atasözü, görüldüğü üzere büyük oranda kadını aşağılayan, tahkir ve tezyif edici metinlerdir. Bu çalışma hazırlanırken kadınlarla alakalı olumsuz atasözlerini toplamak gibi bir niyet kesinlikle hâsıl olmamıştır. Bu çalışmanın konusunu kadını konu edinen olumlu ya da olumsuz bütün atasözleri oluşturmaktadır. Üzülerek belirtmek gerekir ki kadınları olumlayan atasözleri çok azdır.

Ataerkillik kısaca, erkek otoritesine göre kurgulanan toplumsal düzen olarak tanımlanabilir. Bugün dünya üzerinde -bazı istisnaî kabile örgütlenmeleri dışında- egemen olan düzen ataerki dündür. Söz konusu düzen toplumun maddî veya manevî tüm örgütlenmelerine sirayet etmektedir. Atasözleri de bunlardan biridir.

Çalışmada verilen 100 örnek atasözü, var olan erkek egemen sistemin akla yatkın olduğunu ve bunun için herhangi bir kanıtı ihtiyaç olmadığını söylemektedir. Binyıllar içinde bugünkü halini alan toplumsal cinsiyet barikatlarının da en sağlam destekçileri bu atasözleridir.

17. yüzyılın önemli yazarlarından Madame De Sevigne'nin "Aşağı tabakanın aşağılanması, toplumsal düzenin devamı için gereklidir." (Schipper 2010: 24) sözü toplumun kadına bakışının atasözleri vasıtasıyla canlı tutulmasına da güzel bir örnektir. Atasözlerindeki erkek hegemonyası, birbirini destekleyen başka atasözleriyle katlanarak devam etmektedir. Atasözleri kadına, nasıl davranması gerektiğini, toplumun ona nasıl baktığını sık sık hatırlatır.

Atasözlerinde kadınlar güvenilmez, zavallı, sadece evlilik ve çocuk doğurmada işlevi olan negatif varlıklar olarak algılanmaktadır. Bilhassa sözlü kültür atmosferinin yoğun olduğu yerlerde atasözlerinin etkisi ve pratiğe dökümü daha yaygındır. Kadınlara sürekli olarak 2. sınıf insan muamelesi yapılması ve kesintisiz bir şekilde erkeğin yardımına muhtaç canlılar olarak bakılması, kadın cinsinde Dowling'in ifadesiyle "Sindrella Kompleksi" hastalığına sebep olmuştur. Sindrella Kompleksi, adını meşhur masal kahramanı Sindrella'dan almaktadır. Bugün çoğu kadında bu kompleksin olduğunu ifade eden Dowling, hala birçok kadının dışarıdan bir şeylerin yaşamlarını dönüştürmesini istediğini, bu tür kadınlarda yoğun bir kişisel ve ruhsal bağımlılık ile kurtarıma arzusunun olduğunu söyler (Dowling 1994: 7). Bu çalışmada yer alan atasözleri, kadınlarla alakalı bu durumun hep sebebi hem sonucudur.

"Sorun çocuklukta başlıyor. Emniyette olduğumuz, her şeyin başkaları tarafından yapıldığı, ne zaman ihtiyaç duysak anneciğimize, babacığımıza güvenebildiğimiz çocukluğumuz. Geceleri kâbuslar, uykusuzluk, huzursuzluk, o gün yaptığımız kötü bir şey, ya da yapmadığımız iyi

bir şey için hayıflanma nedir bilmezdik; yatağa uzanır, uykuya dalıncaya kadar rüzgârın okşadığı yaprak seslerini dinlerdik. Burada, evcilliğe yönelik kadınsı itkimizle, bilincin hemen altında yatıyor gibi gözükken çocukluğa ilişkin rahatlatıcı dalıp gitme arasında bir ilişki olduğunu öğrendim. Bu, bağımlılıkla ilgilidir: birisine yaslanma, çocukluğa dönerek, bir başkası tarafından beslenme, tehlikelerden korunma, gözetilme ihtiyacı. Bu ihtiyaçlar, yetişkinliğimize dek uzanıp, kendine yeterli olma ihtiyacımızla atbaşı bir şekilde doyum ister. Bir noktaya kadar bağımlılık ihtiyaçları, hem kadın hem de erkek için oldukça normaldir. Ama göreceğimiz üzere kadınlar, çocukluktan itibaren sağlıklı ölçüde bağımlı olmaya özendirilmektedir. Kendi içine bakan her kadın, kendine bakma, kendini koruma, kendini ortaya koyma konusunda kendini rahat hissetmesi yönünde hiçbir zaman özendirilmediğini bilir. Olsa olsa, içten içe, doğallıkla kendine yeterli gözükmeleri nedeniyle oğlanlara (ve daha sonra erkeklere) imrenerek, bağımsızlık oyunu oynamıştır.” (Dowling 1994: 9-10).

Kadınla ilgili atasözlerinin genelde olumsuz olduğu görülmektedir ancak özellikle iki hususu konu edinen atasözleri diğerlerine nazaran daha gaddardır. Bunlar, kadının dul ya da hiç evlenmemiş (evde kalmış!) olmasını ihtiva eden atasözleridir. Buna göre (57. Atasözü) dullar lanetli olarak telakkî edilmiştir. Bunun sebebi kuvvetle muhtemel, ataerkil toplumsal otorite mekanizmasının dullara ve evlenmeyen kadınlara bir erkek (koca) vasıtasıyla temas edemeyişidir. Oysa evli bir kadının otomatik olarak bir denetleyicisi vardır.

Kadın yalnızca iki toplumsal rolde kabul edilebilir ve olumlu algılanmaktadır. Bunlar anelik ve nineliktir. Her iki statüde de kadın hami ve güvenilirdir (59 ve 60. atasözleri). Ataerkil sistemle şekillenen toplumlarda bir kadın için en ideal ve sağlıklı pozisyon analıktır.

İncelenen atasözlerinde bazı metaforlar özellikle dikkat çekicidir. Bunlar pantolon, tavuk ve ayaktır. Atasözlerinde kadının pantolon giymesi şiddetli bir şekilde eleştirilirken büyük ayaklı kadınlara da iyi gözle bakılmaz. Pantolon, erkeğin egemenlik tekeline temsil ederken büyük ayak da yine sadece erkeğe has bir özellikmiş gibi yansıtılır. Bir kadının pantolon giymesi ve dolayısıyla erkeğe benzemesi erkeğin iktidar alanını tehdit eder. Aynı şekilde kadının büyük ayaklı olması da toplumsal zihindeki kadın imajına ters olduğundan aykırı olarak kodlanır ve ötekileştirilir.

Bir diğer metafor olan tavuk ise atasözlerinde daima kadını temsil eder. Doğal olarak erkek de horoz metaforuyla anlatılır. Burada en dikkat çekici husus tavuk kadını temsil ettiği için olumsuz ele alınırken horozun erkeği temsil ettiği için olumlu algılanmasıdır. “Tavuk günün doğduğunu bilse bile horozun ağzına bakar” (Schipper 2010: 36).

Anneliği ele alan bazı atasözleri farklı bir noktadan da ele alınabilir. Söz gelimi 62 numaralı “İktidarsız bir erkeğin annesi ne sevinir ne üzülür-Arap” (Schipper 2010: 164) atasözü Freudçu perspektiften önemli veriler de içerebilir

“Dünya çapında, atasözlerinde kadınlarla bağlantılı olarak gösterilen dört ana görev “dört C” olarak özetlenebilir. [childcare (çocuk bakımı), cleaning (temizlik), cooking (yemek pişirme), crafts (el işleri) sözcüklerinin baş harfleri]” (Schipper, 2010: 259). Bu dört iş kolu kadınlara tahsis edilmiştir. Bir kadın bu işleri aksatmamalı aynı zamanda bunların dışındaki işlere de karışmamalıdır. Avrupa’da ortaya çıkan bu “4 C” formülasyonunu destekleyen şu Sivas atasözü de oldukça

dikkat çekicidir “Kadın kısmı doğurmalı, doyurmalı, dokumalı” (Üçer, 1998: 109).

Bu çalışma hazırlanırken kadınla ilgili bu derece ağır atasözlerinin varlığı bizi ilk etapta epeyce şaşırtmıştı. Asıl şaşırtıcı olan ve üzerinde dikkatle durulması gereken ise söz konusu atasözlerinin paylaşıldığı çoğu erkeğin “bıyık altından” gülümseyerek bu atasözlerini –kısıık sesle de olsa- doğru bulduklarını söylemesidir. Demek oluyor ki yukarıdaki atasözlerini ortaya çıkaran zihniyet derinlerde bir yerlerde de olsa hala canlı ve belki de uygun şartları bulduğunda tekrar harekete geçmek için fırsat kolluyor. Öyle ki dünyanın pek çok yerinde görülen kadına şiddet ve kadın cinayetleri aslında ilgili zihniyetin faal olduğunun da bir göstergesidir.

Bu noktada bir hususun daha altının çizilmesi gerekmektedir. Kadına şiddet ve kadın cinayetleri meseleleri dünyanın ortak sorunlarıdır. Bu çalışmada dünyanın hemen her bölgesinden seçilen atasözleri de bunu ispatlamaktadır. Yani bu, sıığ bir bakış açısının bize söylediğı gibi yalnızca Türkiye'nin ya da orta doğunun problemi değildir. Kadın cinayetleri konusundaki sayısal veriler de bunu desteklemektedir zaten (Dişsiz ve Hotun Şahin, 2008) (<http://www.hurriyet.com.tr/dunya/kadina-siddet-dunyanin-her-yerinde-40659275>).

Bu atasözlerinin akla uygun olmadığı konusunda sağlıklı düşünen her insanın fikir birliğine varması gerekmektedir. Akla uygun olmayan düşünceler de hayatın içinden ne kadar uzaklaştırılabilirse tehlike de o nispette azalacaktır. Ancak bunun için öncelikle problemle yüz yüze gelmek ve onu enine boyuna tanımak gerekir. Dolayısıyla kadınla alakalı bu atasözlerini yok sayarak, görmezden gelerek ve hatta yasaklayarak problem çözülemeyecektir. Öyle ki Çin'de toplumsal cinsiyet hakkında olumsuz mesaj içeren atasözlerini sansürleme hususunda Çin devleti adım atmıştır ancak problem artarak devam etmiştir (Schipper, 2010:369). En sağlıklı yol öyle görülüyor ki yine sağduyu ve empatidir.

KAYNAKÇA

- AKBALIK, Esra (2013), “Türk Atasözlerinde Cinsiyet Algısı”, *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, S. 36, s. 81-90, Kütahya.
- ALAGÖZLÜ, Nuray (2009), “Dil ve Cins: Türkçe Atasözlerinde ve Deyimlerde Kadın Üzerine Eğretilmeler ve Toplum-Bilişsel Yapı”, *The International Association of Central Asian Studies*, C. 13, Seoul.
- BAŞARAN, Uğur, (2013), “Atasözlerinin Kalıpsallığı Üzerine”, *Turkish Studies*, C. 8/9, s. 757-770, Ankara.
- DIŞSİZ, Melike ve HATUN ŞAHİN, Nevin, (2008), “Evrensel Bir Kadın Sağlığı Sorunu: Kadına Yönelik Şiddet”, *Maltepe Üniversitesi Hemşirelik Bilim ve Sanat e Dergisi*, C.1, S. 1, s. 50-58, İstanbul.
- DOWLING, Collette (1994), *Sindrella Kompleksi - Çağdaş Kadında Bağımsızlık Korkusu*, Öteki Yayınevi, Ankara.
- GÜVEN, Alptekin, (1981), *Dünya Atasözleri*, İnkılap ve Aka Kitabevi, İstanbul.
- OKRAY, Zihniye (2015), “Türk Atasözleri ve Deyimlerinde Kadın İmgesi”, *LAÜ Sosyal Bilimler Dergisi*, C. 6-1, Lefke.
- SCHIPPER, Mineke, (2010), *Erkek Acı Çeker Kadının Ruhu Duymaz - Dünya Dillerinden Atasözleriyle Kadınlar*, NTV Yayınları, İstanbul.
- ÜÇER, Müjgân, (1998), *Atalar Sözü Yerde Kalmaz – Sivas'ta Sözlü Gelenek*, Sivaslılar Eğitim Kültür ve Yardımlaşma Vakfı Yayınları, İstanbul.
- YURTBAŞI, Metin (2012), *Sınıflandırılmış Atasözleri Sözlüğü*, Excellence Publishing, İstanbul.